

Dalibor Bača | *Za kulisou*

12/05/20–31/03/21

kurátor Rado Ištók

Intervence *Za kulisou* umělce Dalibora Bači sestává ze tří částí: fyzické architektury, tedy komory zaklesnuté do vstupní haly Galerie moderního umění (GMU), performativních pobytů umělce v této komoře a fotografických tisků na oknech vstupní haly. V průběhu uplynulých devíti měsíců strávil umělec v tmavé a zvukově izolované komoře, vybavené pouze lůžkem a sociálním zařízením, čtyři týdenní pobyty oproštěn od konzumace jídla jakož i zpráv z vnějšího světa včetně lidského kontaktu, médií a sociálních sítí. Tyto fyzicky i duševně náročné pobyty vedly k řadě zkušeností a prozření, které bude umělec nadále zpracovávat nad rámec výstavy. Jejich prvním výstupem je nenápadné překrytí oken haly fotografickými tisky reprodukcijemi skutečný výhled z těchto oken.

Název *Za kulisou* odkazuje k přesvědčení, že přemíra informací z médií nás spíše dezinformuje a že mnohá média v dnešní době účelově překrucují realitu a tvoří tak kulisu zastírající skutečnost. Mediální půst, ticho a tma jsou tedy nástroji k proniknutí za kulisu rušivé mediální a smyslové každodennosti a ke zklidnění a dosažení hloubky a celistvosti příznačné pro mystiku v širším než náboženském smyslu – jedním z umělcových zdrojů jsou například neurovědecké studie vědomí. Jako určitou kulisu lze ale vnímat i secesní budovu a interiér samotné galerie, bývalé banky. S vnějším prostorem za touto kulisou propojuje pobytovou komoru vedení vzduchotechniky, díky němuž byl umělec zároveň fyzicky v galerii, ale klimaticky i mentálně – meditativně – mimo prostor galerie, tedy v prostoru “za kulisou”.

Minimalistickou architekturou, zájmem o tělesné limity a změněné stavy vědomí jakož i východní filozofie, psychedelii a antipsychiatrii je dílo Dalibora Bači blízké odkazu radikálního umění a hnutí 60. a 70. let. Zčásti ale také navazuje na odvěkou tradici poustevnictví, života v odloučení za účelem duchovního očištění a kontemplace, jež má ve východních Čechách dlouhou historii, obzvláště na Broumovsku a v jedinečném barokním areálu nedalekého Kuksu. *Za kulisou* je ale také volným pokračováním umělce zkoumání lidského vědomí a osobního prožívání v době mnohonásobných krizí poukazujících na neudržitelnost stávající společnosti.

IČO: 00088404 / nejsme plátcí DPH

T: 495 512 538 / E: info@galeriehk.cz

W: www.galeriehk.cz

Príspevková organizace zapsaná v obchodním rejstříku vedeném u Krajského soudu v Hradci Králové, oddílu Pr, vložce č. 1102

Důsledky těchto nepředpokládaných obrátů umělci a umělecké instituce často pociťují mezi prvními. V současné situaci nelze odhlédnout od důsledků pandemie covid-19, jakož i opatření proti jejímu šíření, na naše životy a celou společnost. Navzdory paralelám mezi umělcovými pobyty v komoře a dnešní izolací či karanténou běžných občanů má umělecký projekt jiné výchozí body a cíle.

Mezi oběma situacemi existují podstatné rozdíly: Umělec izolaci podstupuje dobrovolně, jako odpověď na vnitřní volání, a promyšleně, po dlouhodobé tělesné i duševní přípravě. Pro mnohé z nás je izolace naopak stavem, k němuž jsme bez jakýchkoli příprav donuceni a který představuje značný nápor na naši duševní pohodu ve formě strachu a nejistoty často ústících do úzkostí. Jedním z doporučení psychologů pro život v izolaci či karanténě je ale také omezení mediální zátěže, tedy sledování informací, avšak vyhýbání se jejich přemíře, jež rezonuje s jádrem projektu *Za kulisou*.

Uměleckým výstupem pobytů, který umělec prezentuje v galerii, je překrytí oken haly fotografickými tisky reprodukcemi skutečného výhled z těchto oken. Tato intervence je při letmém pohledu lehce přehlédnutelná nejenom proto, že je iluzivní, ale obzvláště proto, že nenabízí barokní či surrealistickou iluzi otevření se do (mediální) krajiny či fantastické architektury, ale "jenom" iluzivní reprezentaci skutečného výhledu z oken. Jako každá iluze funguje ale i iluze skutečnosti jenom z určité perspektivy a stejně jako v případě jiných iluzí nejsme jenom klamáni svým zrakem, ale iluzi spoluvytváříme svým úsudkem, tedy tím, že ji přijímáme za skutečnost. Z ulice je pak viditelná zadní bílá strana fotografických tisků, která připomíná překrytí oken pro výstavní účel na poschodích galerie, a tedy opět působí nenápadným dojmem všednosti spíše než na sebe upozorňujícího uměleckého gesta.

Okna, která jsou průhledným rozhraním galerie jako budovy i jako instituce, se díky fotografickým tiskům mění v pomyslnou projekční plochu, která se navrácí k původní ideji mediální, ale i metafyzické kulisy zastírající skutečnost. Skrze tuto kulisu prochází jenom vedení vzduchotechniky. Spojení se světem "za kulisou" je tedy možné ne skrze výhled z oken, ale skrze meditativní pobyty v komoře, která, ač do sebe uzavřená a uvnitř galerie, jediná nabízí možnost nahlédnutí za kulisu.

Dalibor Bača (*1973, Bratislava) žije a pracuje v Praze a Bratislavě. Patří ke generaci současných umělců s klasickým sochařským vzděláním v propojení s kritickým pohledem na roli a formu monumentu ve veřejném prostoru. Byl spoluzakladatelem slovenského občanského sdružení *Veřejný podstavec*, které usilovalo o využití podstavců zbylých po odstraněných monumentech pro prezentaci současného umění. Ve veřejném prostoru, před Domem odborů v Bratislavě, Bača také dočasně umístil svou bustu *Doc. JUDr. Robert Fico, CSc.* (2010). Pozornost širší veřejnosti vyvolalo také jeho angažované dílo *CZ_SK_HU_D_PL* (2014) ve tvaru vlajky na výstavě *Privátní nacionalismus* v Praze a Košicích, jež je charakteristické pro umělcovo tázání po významu národních symbolů. V posledních letech se Bača zaměřuje na abstraktnější a procesuálnější, avšak neméně politické vyjádření, jako např. ve své monumentální instalaci *Definitivně nedokončené* (2018) v Nové synagoze v Žilině. Bortící se věže ze skleněných tabulí pospojované tajícím asfaltem v této instalaci poukazovaly na neudržitelnost společnosti v době klimatické krize. Instalace v GMU je pak volným pokračováním zkoumání lidského vědomí v kontextu vize zániku lidstva.

Rado Ištok je kurátor, redaktor a historik umění. Je kurátorem programu 4Cs: Od konfliktu ke spolužití skrze tvořivost a kulturu Umělecké kolonie v Nidě v Litvě a vedoucím výzkumného projektu Prostory péče, neposlušnosti a touhy na Královském institutu umění ve švédském Stockholmu. Mezi jeho nedávné výstavy patří Černý Atlas a Tekuté obzory v Bratislavě a Jiné vize na Přehlídce animovaného filmu v Olomouci. Přispívá do Art Antiques, Flash Artu a na Artalk.